

SANDARA

THE LEAGUE

LITHUANIAN

NEWSPAPER

EINA NUO 1918 METŲ

SANDARA

Published by the
Lithuanian National League
of America

Consisting of 100 Branches Located
in All Principal Cities of the
UNITED STATES

840 West 33rd Street,
Chicago, Ill. 60608
Telephone: (312) 927-4789

PRICE 50 CENTS

BIRŽELIO 1 - JUNE 1, 1981

NR. 11

SOVIET GENOCIDE IN LITHUANIA

Vliko atsišaukimas į visuomenę

Šių metų birželio mėn. sukanka 40 metų nuo dviejų svarbių įvykių: pirmųjų didžiųjų išvežimų ir Tautos sukilimo prieš okupantą bei Laikinosios sukiliminės vyriausybės sudarymo.

Po vienerių metų sunkios priespaudos ir neregėto deportacijų barbariškumo, patriotiniams sukilėliams sudėjus dideles kraujo aukas, buvo paskelbtas Lietuvos suverenumo atstatymas. Po didelio nusiraminimo ir beviltiškumo staiga atsirado viltis ir entuziazmas apėmė

visą kraštą. Nacių okupantams likvidavus Laikinąją Lietuvos vyriausybę, laisvės kova buvo perkelta į pagrindį, kuriame gimęs Vlikas ir šiandien be sustojimo tebetęsia Lietuvos laisvės atstatymo darba.

Lietuvių išėivių visuomenė yra kviečiama šiuos tragiškus ir kartu herojiškus įvykius atitinkamai paminėti. Reikia suruošti viešus paminėjimus pagal vietos sąlygas. Ypač reikia stengtis supažindinti mūsų jaunąją kartą su tais istori-

niais įvykiais, parodant juos tikroje šviesoje. Be to, reikia stengtis duoti informacijų kitataučių spaudai ir radijo stotims, rašyti laiškus laikraščių redakcijoms, savo kongresmanams ir senatoriams, atkreipiant dėmesį į mūsų tautos kovą būti laisviems.

Kiekviena iniciatyva tokius paminėjimus suruošti, vistiek kas jos imtųsi, turėtų būti visų remiama.

**Vyriausias Lietuvos
Išlaisvinimo Komitetas**

Knyga apie genocidą Lietuvoje

„Tik ką išėjo iš spaudos knyga „Soviet Genocide in Lithuania“, kurią parašė dr. J. Pajaujis-Javis, o jos išleidimą stambesne suma parėmė Tautos Fondas.

Išleido Manyland Books, Inc. 84-39 90th St., Woodhaven, N. Y. 11421. Kaina \$10.95. Aplaną piešė dail. Vl. Žilius.

Knyga turi 246 psl., yra gerai dokumentuota ir vaizdžiai parašyta. Pirmojoje dalyje aprašoma 1940-41 metų įvykiai: diplomatinės pinklės ir Lietuvos okupacija bei inkorporacija, toliau masiniai areštai, tardymai, kankinimai, pirmą masinę deportaciją birželio 14-21 dienomis ir politinių kalinių žudynės; toliau lietuvių tautos sukilimas ir nepriklausomybės atstatymas. Antroje dalyje rašoma apie 1944-54 m. įvykius: ginkluotas partizanų pasipriešinimas, naujos masinės deportacijos, žemės atėmimas ir kolūkių įsteigimas, išvežtųjų sunkus likimas koncentracijos stovyklose ir tremtyje. Įspūdingi yra gyvų išlikusiųjų pasakojimai. Knyga iliustruota; priede bibliografija ir dokumentų vertimai.

Šalia kitos medžiagos, knygoje yra atskiras skyrius apie Lietuvos kariuomenės tragišką likimą. Taip pat išsamus skyrius apie privalomo darbo stovyklų tinklą Sovietų Sąjungoje, jų istorinį išsiplėtimą, geografinį pasiskirstymą, ypatingas charakteristikas ir lietuvių tremtinių gyvenimo sąlygas žymesnėse stovyklose.

Knygą galima gauti Tautos Fonde: Lithuanian National Foundation, Inc. P. O. Box 21073, Woodhaven, N. Y. 11421 arba Manyland Books leidykloje ir pas knygų platintojus.

TRUMPAI IŠ VISUR

Iš JAV skirtų užsieniui pašalpų 43 % gauna Izraelis.

Be federalinės paramos, motinos, kurių vaikų tėvai "nežinomi", iš Illinojaus išdo metams gauna 2,7 bil. dol. pašalpų.

Nuo sovietų okupacijos, iš Afganistano į Pakistaną jau pabėgo apie 2 milijonai žmonių. Daugelis vyrų, palikę šeimas Pakistane, grįžta į Afganistaną ir kovoja prieš jų žemės pavergėjus.

Costa Rica nutraukė diplomatinis santykius su Kuba.

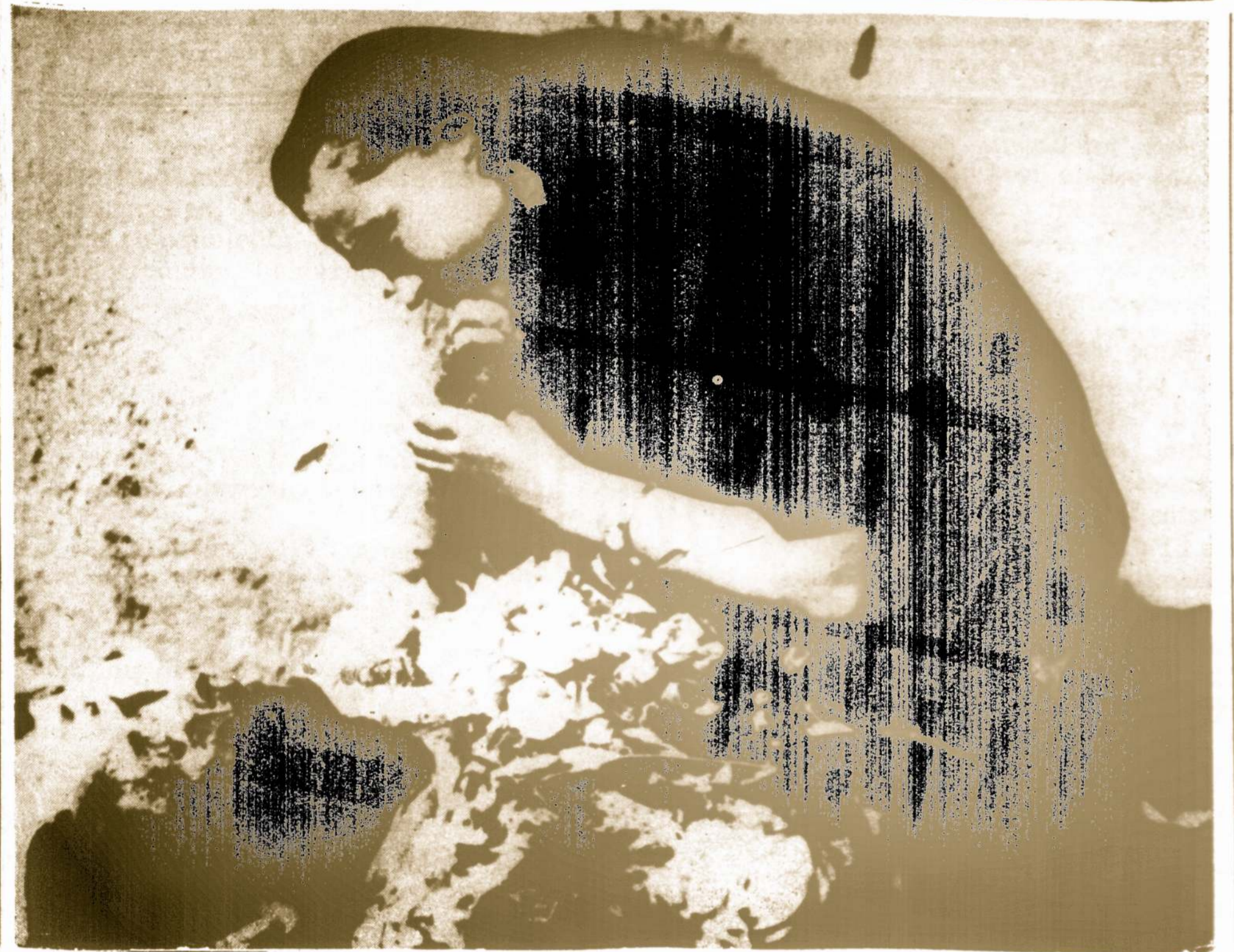
JAV sutiko sovietams parduoti ne vien javus, bet ir sviestą žemiau rinkos kainų.

V. Vokietija turi pusę milijono karių ir virš milijono gerai paruoštų atsarginių.

Užsienio paramai JAV paskyrė 5,8 bilijonus dolerių.

Filipinų ūkininkas rado laukuose už 2,9 mil. dol. vertės aukso.

Meksika kai kurioms iš JAV importuojamoms prekėms pakėlė muitą visu 100%.

MES IŠEINAM NUMIRTI UŽ KRAŠTĄ,
DUOKIT ŽEMĖS NORS SAUJĄ SAVOS,
KRAUJU LIEKA PAŠVENTINTAS KRAŠTAS,
O LIETUVI, NEPAMIRŠK LIETUVOS.

(Vežamų Sibiran daina)

On June 14-15, 1941 the Soviet Union deported 34,260 Lithuanians to Siberia. In the following years of Soviet occupation repeatedly tens of thousands of Lithuanians were deported to

distant regions of northern and central Siberia, where majority of them perished in slave labor camps from starvation, frost, diseases, brutal maltreatment or direct executions.

Prezidentą Reaganą pakvietė lankytis Rumunijoje.

Traukinių nelaimėje, Pietų Korėjoje, zuvo 65, sužeistų 247.

Kalbą rusiškai, lenkų kilmės gen. E.L. Rowny, paskirtas derėtis su sovietais.

Vis brangstant benziniui, Taivanas ėmė gamintis elektrinius automobilius.

Sovietai kasdien gauna iš žemės šaltinių virš 12 mil. statinių naftos.

Rugsėjo 30 d. numatyta antroji "Kolumbija" kelionė į erdves.

Pavergtoje Lietuvoje geležinkelių tarnautojams įsakyta kalbėti tik rusiškai.

Kom. Vietnamo kariai vis dar pabėga į Tailandą.

Spaudos žiniomis, esą, netoli Gruzijos buvo rastas žemėje užkastas Lietuvos partizanų archyvas, kurio ištraukas skelbia komunistų spauda.

Floridoje, 600 pėdų ploty, 165 pėdų gyly, išmuko žemė su vienu namu ir 4 priebučiais. Šios duobės išlyginimas, kainuos apie 1 mil. dol.

Išteisinti visi - 10 Pontiac kalėjimo žmogžudžiai, kurie nužudė 3 kalėjimo prižiūrėtojus ir keletą sunkiai sužeidė. Byla valstybei kainavo apie 3 mil. dol.

Jordano karalius lankėsi Maskvoje.

JAV nutarė gamintis nervų dujas, kurias sovietai gamina ir tobulina visą laiką.

Sovietai šiais metais, be JAV, jau yra užpirkę 30 mil. tonų javų ir iš Argentinos 100 000 tonų mėsos.

Japonijos imperatoriui suėjo 80 metų amžiaus.

Kanada pasirašė su sovietais 5 metų sutartį kasmet parduoti po 5 mil. tonų javų už virš 5 bilijonus dolerių.

World
Divided
Free and Captive Nations

SANDARA

LITHUANIAN NEWS PAPER

Published bi-weekly on Mondays, except July,
by the LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA, INC.
Second class postage paid at Chicago, Illinois
Sandara (USPS 480-880)

GENERAL OFFICE:
840 West 33rd Street, Chicago, Ill. 60608

Phone YArds 7-4789

SUBSCRIPTION RATES: UŽSAKYMŲ KAINA:
In The United States per year \$10.00 Suvienytose Valstybėse metams \$10.00
In Foreign Countries per year \$10.00 Užsienyje metams..... \$10.00

Opinions expressed in any column appearing in the SANDARA, including those of staff members, reflect the views of the writer only. The opinions may or may not be in agreement with those of the Lithuanian National League of America.

CHICAGO, ILL.

DR. ZENONĄ DANILEVIČIŲ AMŽINYBĖN PALYDINT

Amerikoje išgyvenęs 31 metus, sulaukęs 65 metų amžiaus, balandžio 15 d. Chicagoje mirė daugelio patriotinių organizacijų veikėjas dr. Zenonas Danilevičius. Buvo pašarvotas Petkaus koplyčioje. Balandžio 21 d. įvyko atsisveikinimas su velioniu. Jam vadovavo inž. Domas Adomaitis.

Pradžioje maldas sukalbėjo kan. V. Zakarauskas. Visi sugiedojo "Marija, Marija".

Inž. Adomaitis apžvelgė plačią velionio kaip gydytojo ir lietuvių veiklą. Po to kalbėjo: Vlisko Tarybos ir Valdybos vardu adv. J. Skorubskas; Balfo Centro valdybos vardu — M. Rudienė; Alto Chicago ir Centro valdybos ir pirm. dr. Kazio Sidlauskos vardu — E. Mikužiūtė; R. Liet. B-nės vardu — Ig. Serapinas; Pasaulio ir III. Lietuvių Gydytojų s-gos vardu — dr. D. Giedraitis; Liet. Krikščionių Demokratų Centro v-bos ir dr. K. Bobelio vardu — Pr. Povilaitis; Ateitininkų gyd. korp. "Gajos" vardu — dr. A. Šležas; Naujienų vardu — M. Gudelis; Vyčių 112-os kuopos ir Seniorų bei Lietuvos Darbo Federacijos vardu — K. Povilaitis; giminių vardu — Ap. Sakevičius.

Atsisveikinimas baigtas Tautos himnu.

Balandžio 22 d. įvyko laidotuvės. Iš koplyčios po maldų, kurias sukalbėjo kleb. A. Zakarauskas, velionio palaikai išlydėti į Šv. M. Marijos Gimimo parapijos bažnyčią, kur gedulingas pamaldas atnašavo vysk. V. Brizgys. Pamokslą pasakė kleb. A. Zakarauskas, primindamas velionio nuopelnus žmonėms ir lietuvių. Į kapines palydėjo gausybė žmonių, jų tarpe ir klebonas kun. A. Zakarauskas, kan. V. Zakarauskas ir kun. Vaškas. Po maldų, sugiedota "Marija, Marija" ir Tautos himnas.

Paliko žmona dr. Joanačiūtė, dvi dukterys — Rita, žentas C. A. Fernandez, ir Daina, žentas R. Dumbrys, sūnus Linas, marti Louise ir šeši anūkai. Be to, liko keturi švogeriai: kun. dr. J. Sakevičius, Juozas, Gediminas ir Česlovas su šeimomis, ir kiti giminės.

Velionis buvo gimęs 1915 m. gegužės 13 d. Petrapilyje. Tėvai ten buvo vaistininkai. Kaune baigė Jėzuitų gimnaziją. 1938 m. Kaune universitete baigė Medicinos fakultetą. Kurį laiką dirbo Kauno ligoninėje. Rusams artėjant, išvyko į Vokietiją. Schw. Gemunde įsteigė gailėstingų seserų kursus.

1947 m. atvyko į Ameriką ir išlaikė gydytojo egzaminus. Vėliau tapo Journal of American Medical Association redaktoriumi. Gyveno Marquette Parke.

JUOZAS ŠMOTELIS

Gilios atminties Juozas Šmotelis, miręs kovo 21 d. Chicagoje, buvo "Naujienų" steigėjas, spausdintojas, savo atsiminimų autorius. Taip pat jis buvo Sandaros skaitytojas ir rėmėjas.

Mieli SANDAROS skaitytojai ir bendradarbiai!

Skaitytojų ir Sandaros administracijos patogumui, apačioje čia dedame atkarpą, kurią užpildžius prašome prisiųsti Sandaros administratorei p. Editai Rimkienei, kas dar nėra susimokėjęs už laikraštį. Taip pat prašome surasti ir naujų skaitytojų. Už jūsų malonų atsiliepiam ir SANDAROS parėmimą būsim labai dėkingi.

Visos aukos skelbiamos Sandaroje.

SUSIPAŽINIMUI
vienas "Sandaros" numeris
siunčiamas nemokamai

Siųsti šiuo adresu: SANDARA, 840 West 33 rd Street, Chicago, Ill, 60608

Siunčiu SANDAROS METINĘ PRENUMERATĄ..... 10 dol.

Siunčiu auką SANDAROS SPAUDOS FONDUI..... dol.
Iš viso..... dol.

MANO PAVARDE.....

ADRESAS:.....

SANDAROS REDAKCIJA
Redaktorius: G.J. Lazauskas
Redakcijos nariai: E. Boreiša (polit.),
P. Bružas (techn.).
Skyrių redaktoriai: Janė Bajerčienė
(Šeiminkų sk.),

SANDAROS ADMINISTRACIJA
Administratorė: Edita Rimkus
Ekspeditorius: Stasys Dagys
Administracijos darbo valandos:
Pirmadienį, Antradienį ir Trečiadienį

10 val. - 12 val. ir 1 val. pp - 6 val.
varare. (kitu laiku, esant svarbiam
red. ir adm. reikalui, galima skam-
binti 312 - 543 - 8198.).

SANDAROS ATSTOVAI

So. Bostone: Inž. Aleksandras J. Chaplikas; Los Angeles - inž. Juozas Ruokis; Detroit - Antanas Norus.

TALKININKAI, kurie norėtų bet kuo prisidėti prie Sandaros darbų, prašomi pranešti red. ir adm. telefonais.

BOSTONO Padaręje

A. A. JONĄ M. PEČIULI AMŽINYBĖN IŠLYDĖJUS

Š. m. kovo 27 d. ši pasaulį apleido senosios ateivijos budrus, energingas visuomenininkas Jonas M. Pečiulis. Velionis buvo pašarvotas John Ginley Wolpole, Mass. koplyčioje. Kovo 30 d. iš jos būrio giminių, draugų ir pažįstamų buvo atlydėtas į Norwoodo Highland kapines. Laidotuvėse SLA Organizacijai atstovavo Centro Valdybos vicepimininkas inž. A. Chaplikas. Atsisveikinimo maldas koplyčioje ir kapinėse sukalbėjo Norwoodo Šv. Jurgio Lietuvių parapijos klebonas kun. A. Abračinskas.

Jonas M. Pečiulis jaunystėje

Velionis buvo gimęs 1889 m. Suvalkų apskr., Rudaminos vals., Virbalių km. Tėvas jį savo namuose buvo pramokęs skaityti ir rašyti. Į Ameriką atvyko 1909 m. ir apsigyveno Bostone. Tuo laiku Bostone lietuvių veikė tik pašalpinės organizacijos. 1910 metais gruodžio 18 d. Bostone įsteigė Lietuvių Jaunimo Ratelis, o vėliau iš jo kūrėsi scenos mėgėjų sambūris, Gabijos choras, švietimo institucijos ir kt. Jonui atsivėrė akys ir širdis.

Jis suprato ir pamilo kultūrinį ir švietimo darbą ir jo reikšmę. Dauguma tuo laiku lietuviai laisvalaikį praleisdavo sėdėdami ant tvorų ar panašių "ma-

lonumų". Jis žodžiu ir raštu skatino mokyti rašyti ir skaityti, mokyti vakinuose kursuose amatų, ką ir jis pats darė ir baigė mechanikos kursus išgydamas mechaniko specialybę.

Kultūriniam darbe Bostone ir kitose lietuvių kolonijose reikėsi su scenos veikalų vaidinimais ir dainomis. Rėšė vietiniame laikrašty ATEITIS apie švietimą ir amatų naudą, kad nelikų kitų tarpe skurdžiais. Daug pasidaravo prie lietuvių namų įsigijimo, Daukanto mokyklos įkūrimo ir jos išlaikymo.

1917 m. vedė Antaniną Lenčauskaitę, kuri jam buvo gera padėjėja ir palydovė, daugiausia padėdama parengti muose ūkio srityje. Ji mirė 1974 m. 1921 m. jis persikėlė gyventi į Norwoodą, Mass., kur kaip mechanikas ten gavo darbą.

Norwoode jis tuoj atsivėrė pačiame lietuvių veiklos centre. Jis niekuomet nesiveržė į pirmaujančias vietas, bet vis buvo kitų stumiamas, nes jis pasiimtą darbą visada labai nuoširdžiai ir sumaniai atlikdavo.

Visuomenininkė J. Tumavičienė apie jį taip sakė: "Pečiulis niekuomet nelipą kopėčiomis rankas į kišenės susikišęs". Savo pažiūras kitų tarpe jis derino ieškodamas vidurio, kuris visus trauktų pirmyn ir vienybę darbe. Tokią organizaciją jis pasirinko sandariečius ir panašią - pašalpinę Susivienijimą Lietuvių Amerikoje. Per jas visas savo jėgas atidavė lietuvių ir tėvynei Lietuvai, bet ir kiekvienas lietuvių vietinis parengimas be jo pagalbos neapsėjo.

Švenčiant Pečiuliams savo vedybinių gyvenimo 50 metų sukaktį, Joną Pečiulį SLA Centro Valdyba už nuopelnus šiai organizacijai apdovanojo aukštinu garbės ženklu, kurį įteikė SLA atstovas inž. A. Chaplikas.

Antanina ir Jonas Pečiuliai išaugino sūnų Algirdą ir dvi dukras - Albiną Kiely ir Lillian Lamperti.

Likę velionio draugai, bendradarbiai ilgai jį prisimins, kaip didelį tolerantą, visur paslaugų, jautrų, nuoširdų Lietuvos mylėtoją.

K. Šimėnas

**Paskutinė diena registruotis
1981 m. liepos-July 25. Po šios dienos
depozitai kelionei nebus priimami.**

SUSIVIENIJIMAS RENGIA

SLA

EXKURSIJĄ-KELIONĘ KARIBŲ JŪROJE

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje pirmą kartą rengia-organizuoja kelionę KARIBŲ JŪROJE, laivu "CARNIVALE". Nuo lapkričio-November 8 iki 15 dienos (vieną ištisą savaitę)

Laivas išplaukia iš Miami, Floridos. Aplankys 3 įdomius tropikinius uostus ir valstybes: SAMANA — Dominikos Respublikoje, SAN JUAN — Puerto Rico ir ST. THOMAS— Jungtinių Valstybių valdomą salą.

Bus progos pailsėti saulėje, užmėgsti naujų pažinčių, aplankyti dar nematytas salas, keliauti su linksma lietuvių grupe.

Kaina laivu vienam asmeniui (po du į kambarį) prasideda nuo \$800 (aštuoni šimtai dolerių). Be to, reikia pridėti kainą lėktuvu iš jūsų miesto (namu) į Miami, Florida—Round Trip.

Šia kelione gali pasinaudoti visi, nežiūrint, ar jie yra ar nėra SLA nariai. Svarbu, kad neatidėliotumėt, o dabar, tuojau registruotumėtės ir užsisakytumėt sau laive vietas.

Kelionės kainoje įskaitoma: patogi kabina-kambarys, skanus maistas, įvairūs pasilinksminimai laive.

Pasinaudokite šia proga įdomiai ir linksmai praleisti atostogas, pasidžiaugti JŪRA ir tropinės saulės šiluma.

Informacijų ir registracijai prašome jau dabar kreiptis į
AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU,
9727 SOUTH WESTERN AVENUE,
CHICAGO, ILLINOIS, 60643
TEL. (312) 238-9787

DENSININKŲ ŽINIŲ

ŠVENTO RAŠTO TEKSTAI IR PAAIŠKINIMAI

9. NUODĖMIŲ ATLEIDIMAS

Apie nuodėmių atleidimą yra įvairių nuomonių. Todėl klausimas, kas gali atleisti nuodėmes? Žiūrėkime, ką apie tai sako Šventas Raštas. Parašyta, kad nuodėmių atleidėjas yra Dievas, mūsų dangiškasis Tėvas. Psalmė 103:2, 3 skaitome: "Garbink Viešpatį, kuris atleidžia visą tavo nusidėjimą". Psalmė 130:3, 4: "Jei tu, Viešpatie, palaikysi nuodėmes, kas išsilaikys? Juk pas tave yra atleidimas, kad tavęs bijotų". Maldoje mes prašome: "Atleisk mums mūsų kaltę, kaip mes atleidžiame savo kaltininkams" (Mato 6,12). "Jei išpažįstame (tam, prieš ką nusidėjome) savo nuodėmes, Jis (Dievas) yra ištikimas ir teisingas, kad mums atleistų

mūsų nuodėmes ir apvalytų nuo kiekvienos neteisybės" (1 Jono 1:9). Šv. Raštas aiškiai sako, kad nuodėmes turime išpažinti tam, prieš ką mes nusidėjome ir prašyti, kad atleistų mums mūsų nusidėjimą. Jei nusidėjome prieš Dievą, tai Dievui išpažinkime, jei prieš brolių, tai broliui.

Adresas: Joe Gramontas
5421 S. Mozart St.
Chicago, Ill. 60632

Kurie įdomiausias prašome parašyti atvirlaiški, gausite dovanų įvairių knygų - knygelių.

ŠVENTO RAŠTO TYRINĖTOJAI

APIE VITAMINĄ "C" PRIMINTINA ...

Vitaminas "C" buvo žinomas prieš kokius 200 metų, tačiau jo svarbą įvertinti žmonija tepradėjo 20-me šimtmetyje, nežiūrint į vitamino "C" reikšmę ir svarbą pareigas žmogaus organizme, neatsižvelgiant, kad jis medicinos istoriniame bėgyje buvo nuolat užsimenamas. Jau 1754 m. James Lind'as paskelbė mokslinį traktatą apie žmogaus anemiją, susilpnėjimą ir bendrus negalavimus, patardamas gerti citrinos sūnų, kurioje yra nemažai vitamino "C". Tačiau, nežiūrint, kad vitaminas "C" yra jau seniai žinomas ir rekomenduojamas, kad jis plačiai gamtoje įsigalėjęs, vis dėlto, jo vartojimas nepakankamas. JA Valstybių tyrinėjimų tarnyba nurodo, kad 3/4 žmonijos vitamino "C" nepažįsta, kad jo per dieną žmogus tepriima mažiau reikiamo kiekio, net mažiau minimumo.

Vitaminas "C", kurį angliai vadina "ascorbic acid", o ispanai "acido acético" arba "acido cítrico", daug yra žaliuose vaisiuose ir daržovėse, ir labai daug guayaba vaisiuje (guayaba blanca y roja), citrinoje, apelsinuose, kitaip dar "Kinijos obuolių vadinamuose, pipirų lukštuose, pamiđoruose, laukinių rožių uogose, zulkio kopūstuose ir t. t.

Anrtojo Pasaulinio karo metu angliai gamino vitamino "C" ekstraktą iš laukinių rožių uogų, o vitamino "B du" gamybai pavartodavo alaus bravoruose gaunamą brogą. Vitaminas "B", "C" ir, žinoma, kiti vitaminai karo metu užėmė svarbią vietą Britanijos kariuomenės mityboje. Todėl pagrįstai juckdariai sakydavo, kad Britanijos karių stiprybė palaikoma tik per "her hips and her hops". Atseit, jos laukinių rožių uogomis ir apyniais.

Ir vis dėlto, nežiūrint į visus juokus ir vitamino "C" bei kitų visų vitaminių kritiką ir neįvertinimą, jie yra nepaįnamomi pagalbininkai organizmuose. James Webster knygoje "Vitamin C - The Protective Vitamin", nurodoma, kad jis reikalingas dygstant vaiko dantis, jiems besivystant, kad jis apsaugo dantis nuo sugedimų ir kad jis yra gera apsauga nuo

peršalimo. Jis, esą, aktyviai įveltas kai kuriuose nepakeičiamuose darbuose organizme, kaip virškinimo organuose, paruošiant bei perdirbant angliavandenius ir baltymus, kad kraujas juos galėtų lengvai perduoti kūno narveliams. Manoma, kad vitaminas "C" yra tvarkytojas ir reguliatorius suvalgyto maisto, iš kurio kolesteroliai susidaro. Tuo būdu pasak Webster'io, vitaminas "C" padeda senatvę sulaukus ir todėl, atsižvelgiant į jo reikšmę ir pareigą, jis turi būti geriau įvertinamas, negu kad tik peršalimą gydant. Dr. Walter H. Eddy, prieš keletą metų Columbia Universitete paskaitos metu pabrėžė, jogei daug būdingų ženklų pasireiškia senatvėje, kaip odos raukšlės ir surambėjimas, netekimas dantu, kaulų trapumas, raumenų sumenkėjimas ir t. t. Todėl žmogus, kuris nori ilgesniam laikui išlaikyti savo jaunystę, turi stengtis, kad vitamino "C" kiekis organizme būtų visada pakankamas (A. Davis, "Let's eat right to keep fit" p. 126).

Webster'is knygoje pateikia medikų studijas, klinikų patirtį ir chirurgų pasisakymus, kas liečia vitamino "C" galią organizmo sutrikimus tvarkant. Manoma, kad vitaminas "C" pagelbsti prieš kai kurias vėžiorūšis, kaip prieš pūsles vėžį. Jis taipgi padeda apsinuodijus kai kuriais vaistais. Esą, visi sutinka, kad vitamino "C" būtinai reikalingas priiminti atsiradus kūno žaizdoms, ypač po operacijos. Tai buvo patirta antrojo karo metu, gydant sužeistus kareivius. Taipgi patirta, jog vitaminas "C" reikalingas akių geram matomumui išlaikyti. Jis esą susitelkia akių lęšiuose, kuriuose vitamino "C" stingant, išsivysto kataraktu vadinama akių liga.

Vitaminas "C" ir visi kiti vitaminai yra jautrūs šalčiui, šilumai, sausrui, todėl vitaminai panaikunami daržovėse ir kitame maiste, konservuojant, šaldant, maistą maišant su chemikalais ir, svarbiausia, jį verdant. Medicinos profesorius dr. Vl. Lašas Kaune sakydavo, kad kai kurie vitaminai, žūsta prie temperatūros 40-ties laipsnių Celsijaus, kiti prie 60-ties laipsnių, o prie 80-ties laipsnių Celsijaus joks vitaminas neišsilaiko. (vpr)

Mirė Vytautas Širvydas

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Sekmadienį, gegužės 17 d., apie 3 v. p. p. suskamba telefonas. Kalba Jonas Širvydas iš Hudson, New Hampshire, ir praneša skaudią žinią po pietų atsisėdęs į fotelį suauštelį, amžinai užmigo jo tėvas Vytautas Širvydas. Užmigo amžinai visai netikėtai, nes dar tik pereitą trečiadienį buvo pas daktarą sveikatos tikrinti, ir rastas sveikas.

Nespėjęs kvapo atgauti, ėmiau skambinti lietuvių spaudoje ir radijo programų vedėjams, pažįstamiems. Pranešiau ir tuo metu Chicagoje poedžiavusiai SLA Pildomajai Tarybai, o tada žinia pasklido visoje Chicagoje. Pats kuo greičiausiai išsirengiau į Nashua, N. H.

Kai nuvykau, Vytautas jau buvo pašarvotas. Jį puošė lietuviškas kaklaraištis, o švarko atlape buvo Susivienijimo Lietuvių Amerikoje užsitarnavusiems veteranams aukštinis ženklelis. Karstas skendo gėlėse.

Prieš išvykdamas, tą liūdną žinią pranešiau Bostone gyvenančiam mūsų bendradarbiui dr. Algirdui Budreckiui, knygos "Susivienijimo Lietuvių Amerikoje istorija" koautorii. Istoriją, kaip žinia, paruošė Vytautas Širvydas, Antanas Diržys, Algirdas Budreckis, Jonas Valaitis ir Povilas Dargis 1970 m. Nuo tų laikų labai suartėjome.

Sermonyse publika maišyta. Tad ir atsisveikinimą pravedėme angli ir lietuvių kalbomis. Religines apeigas atliko kleb. kun. Juozas Bucevičiaus, M. S., o mudu su dr. Budreckiu, pristatyti vyriausiojo sūnaus Viktoro C. Širvydo iš Philadelphiajos - pareiškėme užuojautas: aš nuo Tėvynės, Susivienijimo Lietuvių Amerikoje ir Vieniybės, o dr. A. Budreckis - kaip Sandaros vicepirmininkas, nuo Sandaros, kurios laikraščio Sandara Vytautas Širvydas buvo angliškojo skyriaus redaktorium, ir nuo Tėvynės Mylėtojų Draugijos.

Tie angliškai kalbantys, tiek lietuviai buvo vieningos nuomonės, kad Vytautas Širvydas neturėjo priešų, o draugų jis paliko visuose kontinentuose. ...

Vytautas buvo gimęs 1898 m. liepos 2 d. Subate, Latvijoje. Vytauto tėvas knygnešys, Juozas Ot- to Širvydas buvo gimęs ir gyvenęs Južintuose, Rokiškio apskrityje, bet už lietuvišką veiklą caro žanda-

rų buvo ištremtas į kaimyninę Latviją, kurioje Vytautui ir teko gimti.

Vytauto tėvas Juozas ir JAV atvyko 1902 m., o žmona su sūnum atsiėmė į Philadelphia, Pa. 1903 m. Vytautas Philadelphiajį ir Brooklynę mokėsi amerikiečių pradžios mokyklose iki 1909 m. Tais metais su motina vėl grįžo į Latviją ir 1913 m. Subate baigė valdišką dviklasę mokyklą ir tais patiais metais sugrįžo į Ameriką ir mokėsi Valparaiso universitete, Indianoj, o persikėlęs į New Yorką - 3 metus mokėsi Cooper Union.

Su tėvu Vienybėje dirbo nuo 1917 iki 1929 m. Kai 1928 m. aš grįžau iš Lietuvos į Bostoną, ten pradėjau dirbti Sandarą, o kai Sandaros reikalais atvykau į New Yorką, vizituodamas Vienybę, sužinojau, kad Vytauto tėvą Širvydą ištiko širdies smūgis, ir tuoj pat Vytautas mane paprašė padėti Vienybei. Nedavęs nė laiko pagalvoti, jau parūpino ir kambarį.

Su Vytautu teko drauge dirbti apie metus laiko, o kai jis baigė dar vieną kursą ir gavo Imigracijos inspektoriaus darbą nes Vienybė ir tada slėgė finansinės bėdos. Inspektoriūm dirbo Montreal, Que., Kanadoje, dalinai atliko ir muitininko pareigas, vėliau gyveno Rouses Point, New York, prie Kanados sienos, traukiniuose tikrindavo dokumentus keleivių, važiuojančių iš JAV į Kanadą ir atgal.

Visą laiką bendradarbiavo Vienybėje. Sandarą, Naujienose, Darbininke ir kituose laikraščiuose.

Vytautas parašė šias knygas: savo tėvo biografiją - Juozas O. Širvydas; Vincas Ambrozevičius, 1942 m.; Bronius K. Balutis: jo gyvenimas ir darbai, 1951; Amerikos lietuvių knygos, 1875-1904-Kovos metai dėl savo spaudos, 1957 ir Juozo Bachūno biografija.

Vytautas paliko: brolių Mandy Širvydą ir seserį Eugeniją Moliene Detroit, Mich.; sūnų Viktorą C. Širvydą su žmona Betty ir sūnum Philadelphiajose; Johną A. Širvydą su žmona Marion ir sūnum Hudson, N. Y.; 9 anūkus ir 6 proanūkus.

Kaip sunku buvo prie karsto su Vytautu atsisveikinti, taip dabar triukšta žodžių pareikšti užuojautą jo artimiesiems ir tūkstančiams draugų. Tiek tik lengviau, kad mirė nesikankindamas, greičiausia - net nežinodamas...

Vytautas Širvydas palaidotas gegužės 20 Holy Cross kapinėse, Nashua, N. H.

Kai Vytautas buvo palaidotas dar paštu gavome jo prieš mirtį išsiųstų raštų.

Išsėkis Vytautai amžinai.

Jonas Valaitis

TEVYNE, 1981 Gegužės-May mėn.

VALSTYBĖS DEPARTAMENTAS APIE LIETUVOS OKUPACIJĄ

JAV Atstovų Rūmų pakomisijos Europos ir Artimųjų Rytų reikalams pirm. Lee H. Hamilton (Dem. Ind.) buvo pasiuntęs laišką Valstybės sekretoriui A. Haig, klausdamas apie naujos vyriausybės pažiūras Sovietų Sąjungos imperializmo klausimais. Atsakymą parašė Valst. sekretoriaus pavaduotojas R. Fairbanks. Atsakymas išspausdintas "Congressional Record". Jame, be kitų dalykų, primenama invazija Afganistane, Maskvos ranka Angoloje ir Salvadore, - pabrėžiama, kad Pabaltijo valstybių okupacija yra Maskvos ekspansijos vaisius.

Washington (1502 Ogden St. N.W.) kas du mėnesiai leidžiamas informacinis leidinys "Human Rights Internet Reporter" rašdamas apie žmogaus teises įvairių kontinentų valstybėse, pateikia daug informacijų ir apie priespaudą Lietuvoje. Puz. paskutiniame (balandžio) numery plačiau rašo apie V. Skuodį, G. Iešmantą, P. Pečeliūną ir kitus okupanto nuteistusius lietuvius patriotas, kaip Gajauskas, Terleckas, Buzas, Sadūnaitė. Leidinių sąrašas yra ELTA, Liet. Kat. Bažnyčios kronika, Lietuvių informacijų centras.

NAUJI LEIDINIAI

LIETUVOS ŽEMĖLAPIS

J. Andriaus sudarytą Lietuvos žemėlapi, išleistą Devenių Kultūrinio Fondo, kaina \$6.00 + .65 c (persiuntimo išlaidoms padengti) galima išsigyti siunčiant užsakymus šiuos adresu:

DEVENIŲ KULTURINIS FONDAS
P. O. BOX 10782
ST. PETERSBURG, FL. 33733

J. KAPAČINSKAS SPAUDOS BARUOSE

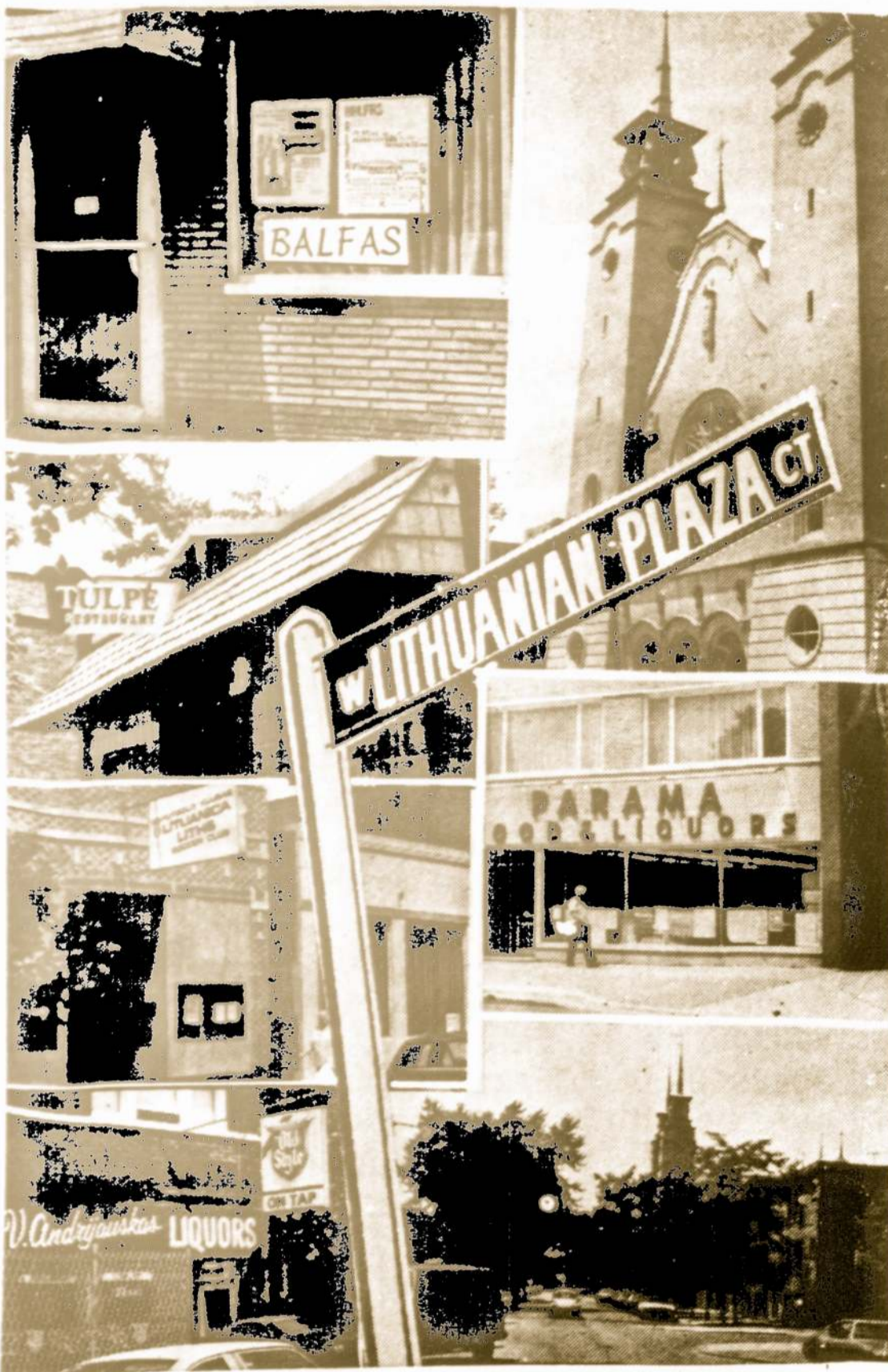
Buvęs Mykolo Vaidylos vienas iš tal- kininkų redaguojant "Sandarą" - Juozas Kapačinskas - parašė naują savo atsiminimų knygą "Spaudos baruose". Tai jau trečia knyga jo atsiminimų serijoje. Ankstyvesnės dvi buvo "Slaubingos dienos" ir "Iš- eivio dalia". Jeigu pirmosios dvi skirtos daugiau išryškinti Lietuvos tragedijai ir išeivio sunkiems pergyvenimams, tai ši daugiau koncentruojasi apie lietuvių, ypač paties autoriaus, gyvenimą Amerikoje. Au- torius rašo lengvai ir į 214 psl. knygą sudėjus nemažai informacijų.

Skaitytojui bus įdomu patirti apie red. M. Vaidylos padėtį paskutiniu jo gyvenimo laikotarpiu. Perteikiama įdomi ir nedau- geliui žinoma žinia, kad CIA greit suži- nojo apie Hitlerio ir Stalino 1939 m. su- darytą slaptą paktą, apie tai buvo pain- formuotas tuometinis prezidentas Roose- veltas, kartu perspėjant apie numatomą Lietuvos okupaciją. Rooseveltas greit pa- informavo tada Washingtono tarnyboje bu- vusį lietuvi V. Šolį, kad jo kraštas - Lie- tuva - busias okupuotas ir tai įvyksia vi- dury birželio mėnesio. V. Šolis apie tai patelefonavęs tėvams Chicagoje, o jie pranešę Sandaros redaktoriui, kuris į tą žinią neatkreipęs reikiamo dėmesio.

Daugiau duomenų apie lietuvių veik- lą duodama antroje knygos dalyje. Čia plačiau informuojama apie Tėvynės mylė- tojų draugiją, SLA, ALTA, Liet. Bendruo- menę, Lietuvių inžinierių ir architektų są- jungą, Lietuvos žurnalistų sąjungą, Lie- tuvių televiziją, operą, Pirmyn chorą, Antrą kaimą. Trečioje dalyje daugiau nu- šviečiamas gyvenimas, organizuota Lietu- vių veikla Chicagoje.

Mums kiekvienas lietuviškas leidinys brangus, taigi ir šis turi savo vertę. Tik kai kurios vietos yra per daug asmeni-škos, nesvarbios kasdienybės, kai kur net nukrypstama į polemiką ar pateikiamos nepilnai patikrintos žinios, bet vis dėlto persvarą turi reikšmingos informacijos. Knygą išleido Chicago lietuvių literatū- ros draugija, spausdino Morkūno spaus- tuvė. Išleidimo data pažymėta 1979 m., bet veikalas pasirodė 1980. J. Pr.

CHICAGO

PAGERBTAS KANAUNINKAS
V. ZAKARAUSKAS

Pagerbimas įvyko gegužės 31 d. šv. M. Marijos parapijos salėje. Dalyvavo pilnutėlė parapijos salė.

Klebonas A. Zakaruskas minėjimą atidarė ir su humoru įdomiai pravedė visą minėjimą. J.E. vysk. V. Brizgys sukalbėjo invokaciją ir perskaitė popiežiaus sveikinimą jubiliatui. Sugiedota "Ilgiausių metų".

Meninėje dalyje Julita Burgers, akompanuojant Alvydei Eitutytei, padainavo keletą dainų. Toliau sekė Aldonos Underienės ir Danos Varaneckienės sveikinimo maršas ir ilgas jubiliatu garbei plakatas. Jos padainavo K. Kavecko - Dievo Motina Marija ir P. Palio - Tremtinio maldą.

Sveikinimų ir dovanų įteikimo metu pirmas rengėjų vardu kalbėjo RLB Market Parko apylinkės pirm. Ignas Petrauskas, paskui ALTo pirm. dr. K. Šidlauskas, iš Indianos kun. dr. Ignas Urbonas, Sibiro kankinys Jonas Kreivėnas, kuris įteikė jubiliatui ką tik išleistą savo knygą, RLB vardu kalbėjo Ignas Serapinas, dr. Plioplys, dr. V. Dargis, kuris įteikė jubiliatui dramblio kaulo rožančių, kpt. A. Juškevičius, SLA prezidento Povilo Dargio ir savo vardu E. Mikužiūtė, Naujienų red. M. Gudelis ir kiti.

Raštu sveikino VLIKo pirm. dr. K. Bobelis, BALFo pirm. M. Rudienė, pensininkų - Vanagūnas, LKD - Vladas Šoliūnas, ALVUDO - dr. Adomavičius, KDS Alg. Kasiulaitis ir kt.

Pasibaigus oficialiai daliai, dalyviai dar ilgai salėje šnekučiavosi, dalinosi išpūdziais ir nenoriai skirstėsi. S. Paulauskas

PAVERGTŲ TAUTŲ DIENA

Pavergtų Tautų Diena įvyks liepos 18 d., šeštadienį, 12 val., Daly Plazoje.

Visi lietuviai prašomi gausiai dalyvauti, organizacijos su vėliavomis ir tautiškais rūbais. Nuo mūsų dalyvavimo priklausys šios dienos išlaikymas.

Viktorui Viksniui mirus, yra išrinkta ateinančių metų valdyba, į kurią įeina, Ilmars Bergmanis pirm. (latvis) Vincas Samoška vicepirm., George Radgeevich vicepirm. (vengras), Euprosine Mikužiūtė - kasininkė, Mara Enksmanis, sekretorė (latvė).

Rengimo išlaidoms padengti, kurių susidarys apie 2 tūks., yra išleista pavergtų tautų paminėjimui ženkleliai, kurių galima gauti ALTo Centre ir pas Vyčius. Prašome organizacijų paaukoti nors po 10 dol.

Auką galite siųsti į ALTą arba į Pavergtų tautų komitetui (Captive Nations Friends Committee) 4146 N. Elston, Chicago, 60618.

Komiteto vardu dėkoju.

Vincas Samoška

SANDAROS GEGUŽINĖ

Sandaros pavasarinės gegužinės aprašymas bus sekančiame numeryje.

PADĖKA

Vyriausiam "SANDAROS" Redaktoriui p. Grožvydui Lazauskui 840 West 33rd Street Chicago, Illinois 60608

Didžiai Gerbiamas Tamsta,

Lietuvių Tautinių Kapinių Vadovybės vardu, kaip įgaliotinis, noriu šiuo laišku, didžiai ir nuoširdžiai padėkoti tamstai už ne tik dalyvavimą Lietuvių Tautinių Kapinių Kapų puošimo šventėje, bet ir už jūsų išsamią, Kapinių istorijos puslapiuose užimančią reikšmingą vietą, jautrią prakalbą, kuri priminė tą sunkią toli nuo savo krašto gyvenančio lietuvio dalį bei triūsą - steigti, burtis ir išlaikyti mūsų krašto žmonių širdyse degančią tėvynės aukuro liepsnelę. Labai ačiū.

Su pagarba, liekame dėkingi

Kęstutis Truškūnas - Administratorius ir LIETUVIŲ TAUTINIŲ KAPINIŲ VALDYBA

ŠAULIŲ PAVASARINIS PARENGIMAS

Vyt. Did. Šaulių Rinktinės vadovybė kartu su meno kuopelės vadovu-Rinktinės garbės šaulių vicepirm. Juozu Petrausku, šiais metais, balandžio 25 d., Šaulių namuose, surengė pavasarinį balių su menine programa.

Šauliai, kaip gerai organizuotas kultūrinis vienetas, kantriai laukė programos, kurią atidarė Šaulių namo administratorius ir gabus sekretorius Juozas Mackonis, pakviesdamas programai vadovauti meno kuopelės vadovą J. Petrauską.

Vytauto Didžiojo Šaulių Rinktinės vadovybė. (Nuotr. C.Genučio).

Sol. Aldona Buntinaitė, akomp. muz. Aloyzui Jurgučiu, padainavo Tėvynė manoji - Šerno, Rūta - Gruodžio ir Gėlės iš šieno - Jakubėno. Antroje dalyje padainavo Visur tylu - muziko Gruodžio. Solistams gėles įteikė moterų sekcijos vadovė M. Dapkienė ir A. Gustof. Programai pasibaigus, sekr. J. Mackonis padarė pranešimą apie Romo Kallantos minėjimo iškilmes ir apie rašytojo A. Kairio knygos "Po Damoklo kardu" pristatymą.

Vaišėms prasidedant sugiedota "Ilgiausių Metų!" gimtadienio proga šauliams, gimusiems balandžio mėnesį. Ir tokių būta bent keletas.

Toliau sekė nuotaikingos vaišės, šokiai ir nuoširdūs pašnekesiai iki vėlumos.

Sekančią dieną, balandžio 26, Šaulių V.D. Rinktinės vadovybė ir kiti pareigūnai uniformuoti nusifotografavo įdėjimui į Melienės parašytą knygą "Iš Sibiro tremtinio gyvenimo", kurią Vyt. Did. Šaulių Rinktinė savo lėšomis leidžia, atlikdama kultūrinę ir patriotinę pareigą. Knygos pristatymas numatomas spalio mėn. Šaulių Rinktinės fotografas - korespondentas yra Ciprijonas Genušis.

Po to įvyko Rinktinės valdybos eilinis posėdis, kurį pravedė pirm. Vl. Išganaitis.

Priimtas sekr. J. Mackonio skaitytas protokolai.

Skirtos aukos - Liet. Meno Fondui - 50 dol., Margočio 50-ties metų minėjimo proga - 50 dol.

Balzeko Kultūros muzėjui Rinktinės nario mokėstis - 30 dol.

Pranešta, kad Rinktinė vyksta birželio 28 d. į Rockfordą atšvesti Joninės.

Juozas Skeivys

CH. BRAZAITIS LIGONINĖJE

Ilgametis sandarietis CHARLEY BRAZAITIS (89 metų) šiuo metu yra Veterans Administration Hospital (Veteranų ligoninėje) 820 So. Damen Ave. Jis pageidauja, kad jį draugai aplankytų.

Linkime Ch. Brazaičiui greitai pasveikti.

AUKOS "SANDAROS"
SPAUDOS FONDUI

- \$ 15.00 Bruno Klemka, Oak Lawn, Ill.
- \$ 10.00 Wm. Rušinskas, Chgo. Ill.
- \$ 10.00 Marcelė Tverijonas-Tiškevičienė, Chgo. Ill.
- \$ 10.00 Balys Paliokas, Chgo. Ill.
- \$ 10.00 Juozas Martin, Chgo. Ill.
- \$ 10.00 Vladas Navickas, Chgo. Ill.
- \$ 10.00 Josephine Gulbinas, Chgo. Ill.

Po \$ 5.00 aukojo:

- Valerijonas Pocius, Chgo. Ill., Stasė Palekas, Chgo. Ill., Paul Zur, Chgo. Ill., Tony ir Vince Powell, Chgo. Ill., Irena Pranskevičius, Cicero, Ill., Petras Vėbra, Chgo. Ill., Ona Dambrauskas, Chgo. Ill., S. Jakubilius, Delhi, Ont. Ca.

Po \$ 2.00 aukojo:

- K. Čižauskas, Chgo. Ill., Sophie Palionis, Cicero, Ill., Stasė Stogis, Joliet, Ill.

***** SKELBIMAS *****

Bridgeporte išnuomojamas keturių kambarių butas, antrame aukšte. Teirautis telefonu 927 - 1953

BRIDGEPORT
DELICATESSEN

3263 So. Halsted St., Chicagoje
Savininkas - Antanas Grigėnas

ŠVIEŽI, GERI PRODUKTAI
IR NEBRANGŪS
Viskas pagal jūsų lietuvišką skonį.

Apdraudų Agentūra

Tel.: 778-2233

Bell Realty & Bace Ins. Agency

Juozas Bacevičius

VALANDOS

Kasdien 9 - 8 val. vakaro
Šeštadieniais ir sekmadieniais
9 - 4 val. po pietų

6529 So. Kedzie Ave.

- Chicago, Ill. 60629

SOPHIE BARGUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS

ALDONA ir dukra SOFIJA DAUKAI

IŠ WOPA 1490 KIL. AM

Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 4:00 - 4:30 val. po piet
Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.

7159 South Maplewood Avenue

Tel.: HEmlock 4-2413

CHICAGO, ILLINOIS 60629

ŠIMAITIS REALTY

INSURANCE • INCOME TAX • NOTARY PUBLIC

2951 W. 63rd Street

Office - 436-7878

Res. 839 - 5568

CHICAGO, Illinois 60629

VLADAS SIMAITIS, J. D.

Registered Broker

Didžiausias Kailių Pasirinkimas!

PAS VIENINTELĮ LIETUVIŲ KAILININKĄ CHICAGOJE

Ištaigos: 263-5826
Namų: 677-8489

NORMANĄ BURŠTEINĄ
185 No. Wabash Avenue
second floor
Chicago, IL 60601

NAUJA LIETUVIŠKA RADIO PROGRAMA

"LIETUVOS AIDAI"

Veda Kazė BRAZDŽIONYTĖ

KASDIEN nuo pirmadienio iki penktadienio
8:30 val. vakare

Visos laidos iš WCEV 1450 Kc BANGA

ST. PETERSBURGE: 12 val. 30 min.

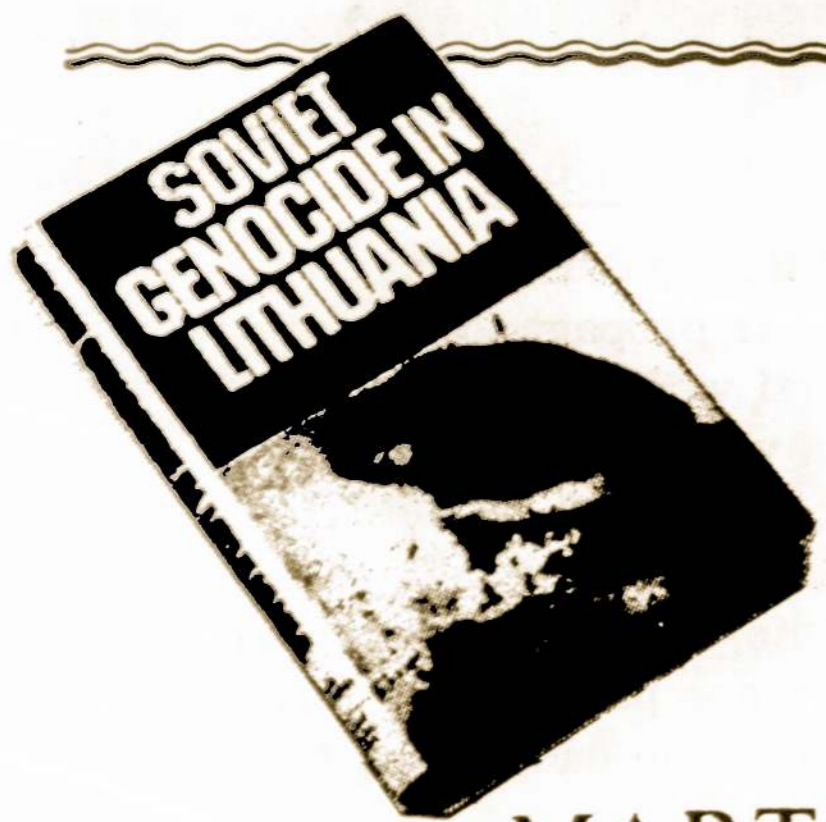
WTIS 1110 AM BANGA.

Adresas: 2646 West 71-st St.

Chicago, Ill. 60629. Tel. 778-5374.

ENGLISH section

Record of Soviet genocide in Lithuania

SOVIET GENOCIDE IN LITHUANIA, by Joseph Pajaujis. Manyland Books, Inc. (New York, N.Y., 1981). 246 pp., \$10.95.

Reviewed by Father Joseph Prunskis

What happens when the Soviet Union occupies a country? Very impressive answers are given in this book, describing events in Lithuania, the only Catholic country made one of the Soviet Republics by force and fraud.

The author, Dr. Pajaujis, is an economist, educator, publicist, who earned his Ph.D. in social and political sciences. He is a former member of the Lithuanian Parliament and a member of the Lithuanian delegation which negotiated a trade agreement with the Soviet Union. In 1941 he was minister of labor in the Provisional Lithuanian Government. He was a professor of economics at the University of Vilnius (Lithuania) and after coming to the United States, at the University of Alaska.

This book gives concise information about the Nazi-Soviet pact which led to the occupation of Poland and the Baltic States. The author describes mock elections to the "People's Diet" and the incorporation of Catholic Lithuania into the Union of Soviet Socialist Republics.

DR. PAJAUJIS gives a well-documented account of mass arrests, interrogations and tortures, describes the tragic fate of the Lithuanian Army, gives detailed descriptions of mass deportations, of the massacre of political prisoners. During the beginning of the German-Soviet war there was an armed revolt in Lithuania and independence was restored but only for a few weeks because the Nazis suppressed the political institutions of free Lithuania.

The book very eloquently describes the second Soviet occupation which continues to the present. All Catholic organizations, newspapers, schools and other institutions

are suppressed in Lithuania. The land was nationalized and free farmers were forced to join "kolkhozes" (collective farms). About one-tenth of the population was deported to Siberia and the majority of them died in slave labor camps, suffering starvation, Siberian cold, lack of medical assistance.

The book gives very impressive statements of deportees who survived and were able to escape to the free world. They give well-documented descriptions of slave labor camps in distant regions of Asia. At the conclusion of the book there are translations of Soviet documents concerning instructions on deportations and terror in Lithuania.

The book is skillfully written and gives ample material about life behind the Iron Curtain in countries subjugated by Moscow's new colonialism.

Father Prunskis is director of information for the Lithuanian American Council, Chicago.

The Chicago Catholic June 5, 1981

MARTYRS BEHIND THE IRON CURTAIN

By Fr. Joseph Prunskis

There is only one entirely Catholic country at present by force incorporated into the Soviet Union - Lithuania, and it has many martyrs for the faith. The communists murdered numerous priests and even two bishops. Presently, many Catholics are in jails, concentration camps, in exile, even locked in psychiatric wards.

Disregarding severe persecution, the religious spirit is very much alive in Lithuania. There are about ten underground papers in that country. Many issues of this samizdat reach the USA. From these publications we learn what is going on in a Catholic country under atheistic rule. A few months ago a Lithuanian girl, G. Stanelyte, was condemned to a year in a concentration camp for organizing a procession to the widely beloved Shrine of the Blessed Virgin in Sliuva, Lithuania. During the trial there was a crowd before the courtroom, and when the condemned G. Stanelyte was taken to the prison, the crowd began shouting "Gemma we love you." All the believers delivered a written protest against this unjust trial. The protest was signed by 60 persons.

Believers in Miežionys, Lithuania erected a wayside cross. It was soon destroyed by the red authorities. The believers then erected another cross in the enclosure of the church. That cross was

also found destroyed and then thrown into a peat pit.

In 1980, two sincere Catholic girls were condemned for distributing the underground press: Genovaitė Navickaitė, for 2 years to a concentration camp, and Ona Vitkauskaitė, for 1.5 years.

In many instances, during atheistic court trial sessions of religious people, a crowd outside of the court building will be saying the rosary.

Very active in protecting the rights of believers, Rev. Juozas Zdebskis, was very badly burned by the NKVD, using special chemicals. Rev. Sapoka was murdered in his rectory. At Endrijavas, the red officials dispersed children, assembled in the church for preparation of their first Communion. At Jovainiai the red principal of the middle school was shouting and threatening two girl students: Genute Brizgyte and Daiva Vasiliute, for singing in the Church choir.

At Kalpede, under great difficulties, Catholics erected a new church. When the construction was finished, the communists confiscated it, converting it into a concert hall. In 1979, the Catholics submitted a petition with 148,000 signatures asking the return of that church for religious purposes. The atheistic government did not correct that injustice until now. In 20

years, since 1940, the communists closed 19 churches in the Kaunas archdiocese alone. The number of seminarians at the priest's seminary is strictly limited and in the Kaunas archdiocese in 1978 there were already 24 churches which did not have priests.

Disregarding severe oppression Catholic life in Lithuania is strong. For example, during the festivities at the shrine of Zemaiciu Kalvarija in 1966, 6944 communions were distributed and in 1980 there were 22, 100.

The New Star

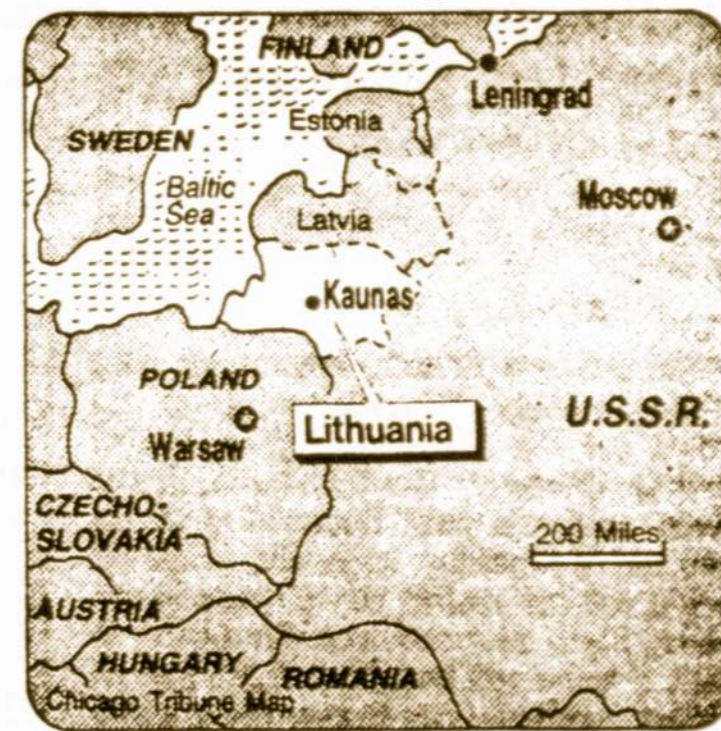
The 40th anniversary of Soviet captivity

CHICAGO—While we are still mourning the Jewish victims of the Nazi Holocaust, we must also remember another holocaust which is being continued even at present. The genocide of Lithuanians, Latvians, and Estonians under Soviet occupation

In June immigrants from these Baltic nations will commemorate the 40th anniversary of the mass deportations from their homelands to Siberia. Through four decades of occupation the Soviets deported from Lithuania, Latvia, and Estonia about one million people, the majority of them dying in slave labor camps from starvation and extreme Siberian cold.

Unfortunately, Moscow has not stopped that genocide. People from the Baltic states, the Ukraine, and other countries under Soviet domination are being annihilated in slave labor camps and psychiatric wards.

As Irishmen and other people of good will deplore the death of Bobby Sands, Lithuanians in Chicago and other cities of the free world commemorate in grief the ninth anniversary of the death of Romas Kalanta, who at the age

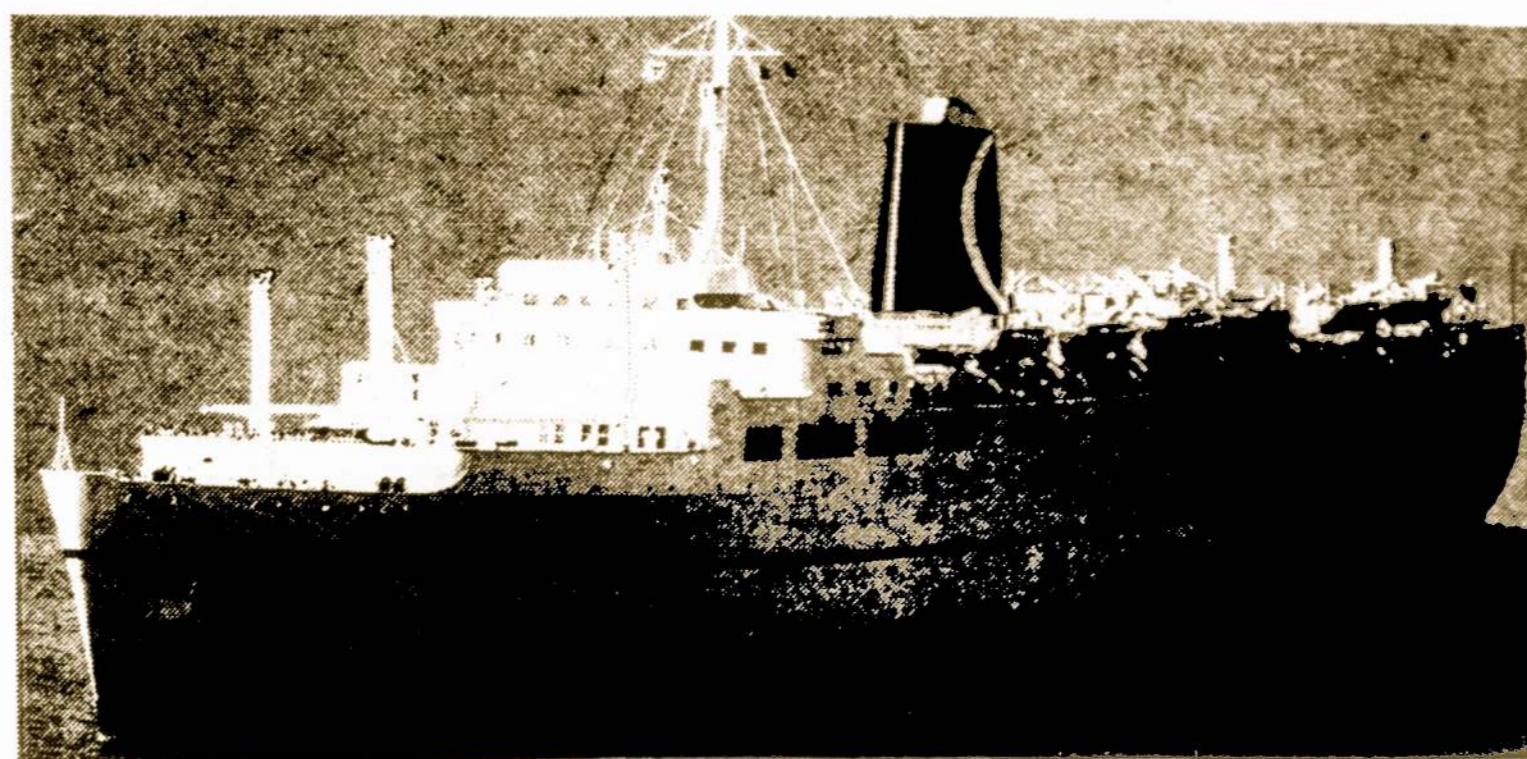
of 19, on May 14, 1972, immolated himself in Kaunas, a city of Lithuania occupied by the Soviet Union. He shouted: "Freedom for Lithuania!"—while dying in flames.

(The Rev.) Joseph Prunskis
Director of Information,
Lithuanian American Council

Chicago Tribune, June 9, 1981

SUSIVIENIJIMAS RENGIA EKSKURSIJĄ-KELIONĘ KARIBŲ JŪROJE

November 08 - 15, 1981
7 Day Caribbean Cruise

Carnivale

27,250 tons - Registered in Panama
Itinerary

DATE	PORT	ARRIVE	DEPART
Nov. 08	MIAMI		4:00 P.M.
Nov. 09	AT SEA		
Nov. 10	SAMANA	12:00 noon	5:00 P.M.
Nov. 11	SAN JUAN	9:00 A.M.	
Nov. 11	SAN JUAN		1:30 A.M.
Nov. 12	ST. THOMAS	8:00 A.M.	6:00 P.M.
Nov. 13	AT SEA		
Nov. 14	AT SEA		
Nov. 15	MIAMI	8:00 A.M.	

SAMANA - Dominican Republic
Located on the northeast coast, the port of Samana is truly an unspoiled paradise. You'll explore Samana and discover a hidden treasure of spectacular scenery, mountains and white beaches.

SAN JUAN - Puerto Rico
You'll sense the excitement of this foreign atmosphere the moment you dock. San Juan is alive with great cabaret shows, elaborate casinos, boutiques and fabulous restaurants. Visit El Morro Castle, Old San Juan and the old fortress of San Geronimo... San Juan is a delight!

ST. THOMAS - U.S. Virgin Islands
This exciting port is everyone's favorite bargain spot. It's duty-free with amazing buys on perfumes, liquor and jewelry that are too good to miss. Interesting sights are here as well... Drake's Seat... Old Fort Christian... Bluebeard's Hill and Castle... Magen's Bay...

ALL PRICES PER PERSON, DOUBLE OCCUPANCY. ADDITIONAL: PORT TAXES for adults \$16.00. Children 16 and under \$14.00. THIRD AND FOURTH PERSONS IN A STATEROOM WITH TWO FULL FARE PASSENGERS, EACH PAYS A FLAT RATE (RATES GIVEN UPON REQUEST). SINGLE OCCUPANCY IS AVAILABLE AT 150% FARE. \$100.00 DEPOSIT IS REQUESTED AT TIME OF REGISTRATION, PER PERSON. THERE IS A LIMITED NUMBER OF CABINS AVAILABLE-REGISTER EARLY!!!

MAIL CHECKS TO:
AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU
9727 South Western Avenue
Chicago, Illinois 60643
tel. (312) 238-9787

EVERYTHING'S INCLUDED

- * ROUND-TRIP AIR FARE TO AND FROM MIAMI
- * ROUND-TRIP TRANSFERS FROM THE AIRPORT
- * EIGHT MEALS AND SNACKS A DAY, INCLUDING TWO LATE-NIGHT BUFFETS.
- * WELCOME ABOARD RUM SWIZZLE PARTY
- * SINGLES (UNATTACHED) COCKTAIL PARTY
- * CAPTAIN'S COCKTAIL PARTY
- * GALA CAPTAIN'S FAREWELL DINNER
- * ACCESS TO ALL SHIPBOARD FACILITIES
- * FULL RANGE OF ENTERTAINMENT INCLUDING TWO DIFFERENT NIGHTCLUB SHOWS EACH EVENING AT SEA
- * BRIEFINGS ON THE HIGHLIGHTS OF EACH PORT-OF-CALL
- * DUTY FREE SHOPPING ON BOARD
- * FULL GAMBLING CASINO - SLOTS, also BLACKJACK, CRAPS AND ROULETTE
- * 24 HOUR-A-DAY STATEROOM SERVICE
- * COMPLIMENTARY DECK CHAIRS
- * EXCITING PORTS-OF-CALL

IN ORDER TO FIGURE THE EXACT CRUISE PRICE - ADD AIR FARE FROM YOUR CITY TO THE CRUISE PRICE, SHOWN BELOW!!!

CARNEVAL CRUISE RATES			
Category	Deck	Description	Price
9	EMPRESS	Outside, double Outside, twin	\$ 916.00
7	MAIN	Outside, double Outside, twin Inside, twin	\$ 855.00
6	RIVIERA EMPRESS UPPER	Outside, twin Inside, double Inside, twin	\$ 812.00
5	UPPER MAIN	Inside, double Inside, twin	\$ 784.00
4	EMPRESS MAIN RIVIERA	Outside, upper & lower Inside, double Inside, twin	\$ 760.00

Fly Aweigh Air Fares To Miami - Round Trip

From CHICAGO - \$165.00; CLEVELAND - \$165.00; DETROIT - \$175.00; NEW YORK - \$165.00; PITTSBURGH - \$155.00; PHILADELPHIA - \$165.00. PLEASE CHECK WITH US FOR AIR FARES FROM OTHER CITIES TO MIAMI.

Port taxes will be added to your cruise invoice; tips for services on board ship will be paid individually by each passenger by the end of the cruise.

Registration Ends July 25, 1981 - No Deposits Will Be Accepted After This Date!!!

\$ 10 per year
LITUANUS
6621 S. TROY ST.
CHICAGO, ILLINOIS 60629

LITUANUS Quarterly Journal of Arts and Sciences, the only ENGLISH language publication, represents the free-world viewpoint on the Lithuanian question.

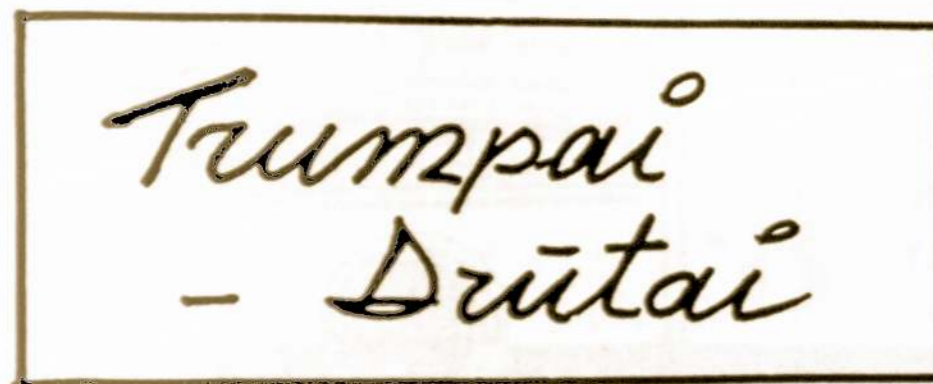
SPEAK UP

The democratic press is free. However, there are some publications freer than others. One such publication is SPEAK UP, a newspaper published monthly, 24 pages, in Toronto, Canada.

SPEAK UP concentrates on politics and economy but there are articles related to culture, social life, etc. Generally SPEAK UP contains articles and information which embraces North America with special accent on Canada: Chairman Pierre Trudeau; French Separatists; deep analyses of monetary system and so on.

All those who are interested in the political situation of North America will find SPEAK UP exceptionally informative and free from any suppression. We will send a sample copy on your request. Annual subscription \$10.00.

SPEAK UP, P.O. Box 272, Station "B", Toronto, Ontario MST 2W2, Canada.

PASIMETIMAS, GĖDA IR BĖDA (Vasario 16-tos gimnazijos mokiniai- "Tėviškės" draugijos svečiai)

"Gimtasis Kraštas" (balandžio 16 d. Nr. 16) praneša, kad "Tėviškės" draugijos kvietimu balandžio 14 d. į okupuotą (rašo tarybinę) Lietuvą atvyko 11 jaunų tautiečių iš V. Vokietijos, beveik visi iš lietuviškos gimnazijos Hiuten -

felde moksleiviai. Ant rytojaus turistinė grupė susitiko su "Tėviškės" draugijos vadovais, "Gimtojo Krašto" laikraščio darbuotojais. Po okupuotą Lietuvą, vadovaujant "Tėviškės" draugijos paruoštiems vadovams, mokiniai 10 dienų važinėjo po kraštą, lankėsi tose vietose, kur vadovai nurodė.

Juokingai ir su pasididžiavimu "Gimtasis Kraštas" informuoja, kad "ši "Tėviškės" draugijos svečių grupė tarsi pirmosios krėgždės - pradeda - čios turistinės vasaros sezoną. Draugijos kviešti ir globojami, mūsų respublikoje svečiuosis daug tautiečių, jų grupių iš įvairių pasaulio kraštų".

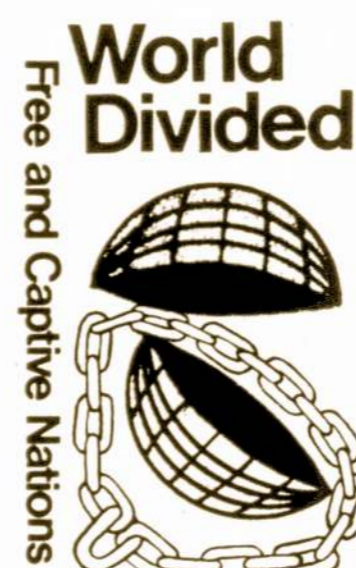
Nemažai buvo rašyta, kelta aikštėn dėl Vasario 16-tos gimnazijos mokinių kelionių į okupuotą Lietuvą "Tėviškės" draugijos kvietimu.

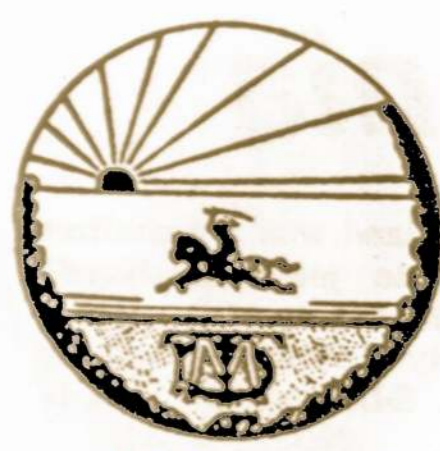
Manyta, kad pasikeitus gimnazijos direktoriui, gimnazijoje "Tėviškės" draugija įtakos neturės, gimnazija atliks mokslineio darbą, paruoš mokinius padoriais lietuviams. Atrodo, kad Vasario 16 gimnazijoje stipresnę įtaką turi ne gimnazijos direktorius, gimnazijos priežiūros komitetas, bet Vilniuje veikianti "Tėviškės" draugija.

Užsienio lietuviai, kurie yra sudarytose gimnazijos rėmimo būreliuose turėtų gerai pagalvoti ir padaryti atitinkamas išvadas. Argi už būreliuose susurenkamus pinigų gimnazijos išlaikymo reikalams, bus jaunuoliai išlaikomi ir mokomi ne kovai su okupantu, bet simpatikai, pavergtos Nepr. Lietuvos niekintojai ir laisvės ignorantai. Žinoma, kad pagal Maskvos planą "Tėviškės" draugija kviečia, apmoka kelionę, važinėja po kraštą, surengia ir išgirtuves daro ne be tikslo, naudos.

Gi mūsų LB vadai, kurie zadėjo Vasario 16-tos gimnazijos tinkamą ir prisnūdimą atitaisyti, išėjo viešai ginčytis, o jų vaikai, "Tėviškės" draugijos kvietimoje ekskursijoje, važinėjo po okupuotą Lietuvą, tuo metu, kai tais metais okupantas šventė 40 metų "išlaisvinimo" iš kapitalistų sukaktį ir taip pat metinę Lenino sukaktį. Gimnazija - lietuviui garbė, bet kai negali vadovybė susitvarkyti ir gimnazijoje įvesti drausmę, yra pasimetimas, gėda ir bėda.

Karolis Bililis

TEVYNĖS MYLĖTOJŲ DRAUGIJOS KAMPELIS

Isteigta 1896

TEVYNĖS MYLĖTOJŲ DRAUGIJOS
ADRESAS - 840 West 33rd Street,
Chicago, Illinois, 60608.

Istoriniai Padavimai

DR. JONAS BALYS

Velnio Akmuo

Amalviškių ežeras randasi Marijampolės apskrityje. Kartą velniai per tą ežerą nutarė padaryti tiltą, nes rengė vestuves ir norėjo per tą tiltą važiuoti. Kelias naktis tampė, nešė akmenis iš visų laukų ir skandino į ežerą. Vienam velniui benešant akmenį užgiedojo gaidys. Jis metė akmenį ant žemės ir pats puolė ant jo. Ir dabar dar yra tas akmuo, ir ant akmens velnio pavaišlas. Kiti du velniai, senis ir jauniklis, nešė nuo Trakų kalno po maišelį pieskų. (Trakų kalnas randasi Marijampolės aps., Jievaravo v., Meškynų k.) Kai jiedu atėjo į vidurį pilių, sugiedojo gaidys. Metė jie tuos maišus žemėn. Maišai plyšo ir pieskos išbiro. Ir dabar paliose yra du pieskų maišeliai (kalneliai): vienas didesnis, antras mažesnis. (Palios randasi Marijampolės aps. prie Amalviškių ežero. Tai pelkės paliomis vadinamos).

J. Dagūlis, 65 m. a., Gudienės k., Jievaravo v. Užr. S. Dagūlytė, 1933. LTA 452(140).

Kipškalnis

Pasakoja, kad Kipšiuose seniau gyvenęs velnias. Jis vieną sykį panorėjęs sužinoti, kur įteka Žeigės upelis. Jis beidamas paupiu priėjęs Ventą (Zaižė įteka į Ventą ties Laumakių dv.) O Laumakiuose gyvenusi laumė. Kipšas pamatęs laumę ir ji jam labai patikusi. Bet jam vaikščioti į Laumakius kliudė balos. Jis sugalvojo pasitaisyti kelią. Nulėkęs į pragarą pasiėmė maišą, nuėjęs prie Palangos ir prisisėmęs žyvro su smėliu, ir vieną labai didelį akmenį dar įsidėjęs į maišą — manęs jį Paventy pasidėti. Kai grįžęs, jau buvę tamsu, bet vistiek buvęs pasiryžęs tą naktį supilti kelią. Žaigės paupiu buvę klampu eiti ir jis kiek pasukęs dešinėn. Beeinant maišas prakiuręs ir smėlis išbireš, o kur akmuo užstodavęs skylę, ten mažiau birė, todėl ir kalnas yra su pertrūkiais. O kai kritęs akmuo, tai kipšas išgirdęs ir atsisukęs pažiūrėti, bet smėlio jau maža buvę ir tuo tarpu pragydęs gaidys. Velnias ir dabar likęs tuose kalnuose vaidintis.

Urkvėnų k., Kuršėnų v. Užr. L. Kelpšaitė, 1935. LŽV 1092.

Kaip Velnias Matavo Ežerus

Vieną kartą velnias norėjo išmatuoti du ežerus, Dirdų ir Čičerų. Dirdų ežeras randasi Rokiškio aps., Obelių v., o Čičerų — Zarasų apsk., Imbrado valsč. Išmatavęs velnias pastebėjo, kad Čičerų ežere yra daugiau vandens. Jis pasiėmęs kaušeli ir pasisėmęs vandens iš Čičerų ežero nešė Dirdų ežeran, nes jis norėjo, kad abu ežerai būtų lygūs. Jam benešant vandenį su kaušeliu ir užgiedojo gaidys. Ir jam išpuolė iš rankų kaušelis, iš kurio vanduo išsipylė ir pasidarė ežerėlis, kuris yra pavadinintas "Kaušelis". Jis randasi Rokiškio aps., Obelių valsč., Želionų k., Aleksandrovėlės parapijos.

LTA 619(107).

Visuose savo darbuose vadovaukimės šūkiu:
Lietuvis nepavargs kovoje už Lietuvos laisvę.

MAŽEIKA & EVANS

Laidotuvių Direktorai

6845 SO. WESTERN AVENUE

TRYNS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

MASINOMS VIETA

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

PETKUS

TEVAS IR SŪNUS
Laidotuvių Direktorai

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street
Telef.: GROVEHILL 6-2345-6

1410 South 50th Avenue, Cicero
Telef.: TOWNHALL 3-2108-9

TRYNS MODERNISKOS KOPLYČIOS

Aikštė Automobiliams Statyti

T M D

pirm. Gertruda Dargis
2040 Springhill Road
Pittsburgh, Pa. 15243

Sekr. Grožvydas Lazauskas
840 West 33rd Street
Chicago, Ill. 60608

Izd. Aleksandras Chaplikas
788 East Broadway
So. Boston, Mass. 02127

KANKINIAI

Ei, Pasauli, - pabusk, praregėk!
Kur melas ir propaganda viską užkariauja.
Ten atskirti vaikai nuo tėvų
Ir teroras vien viešpatauja.

Nėra nei moralės nei sąžinės tikros,
Viskas išniekinta be gėdos ir doros.
O Sibiro taigos paplūdusios krauju,
Nes ten yra žuvę daug mūsų šaulių.

Užkaltais vagonais vežė nekaltus,
Už tai, kad jie gynė laisvę Lietuvos.
Bado ir šalčio žiauriai iškankintus,
Paliko juos mirčiai Sibiro lageriuose.

Tėvynei pastatė jie amžiną paminklą,
Kaip reikia aukotis dėl savo tautos.
Istorija jų yra krauju parašyta,
Kiek vargo, kentėjo dėl žemės savos.

TĖVIŠKĖ

O tėviškėle numylėta,
Matau tave tiktai sapne.
Daug kas išdyla ir pranyksta,
Bet niekad nepamiršt tavęs.

Jos ilgesio nustelbt negali
Nei prabanga, nei dangoraižiai.
Dažnai jaučiuos tarsi paklydęs,
Lyg lapas nežinion nusviestas...

O šauksmas kenčiančios tėvynės
Tada išnyks, kai bus laisva.
Kai truks vergijos pančiai sunkūs,
Pakils į laisvę Lietuva.

Algirdo Budrecho eilėraščiai iš neseniai išleistos jo poezijos knygos "PRIE TĖVYNĖS AUKURO".

Laumės Akmuo

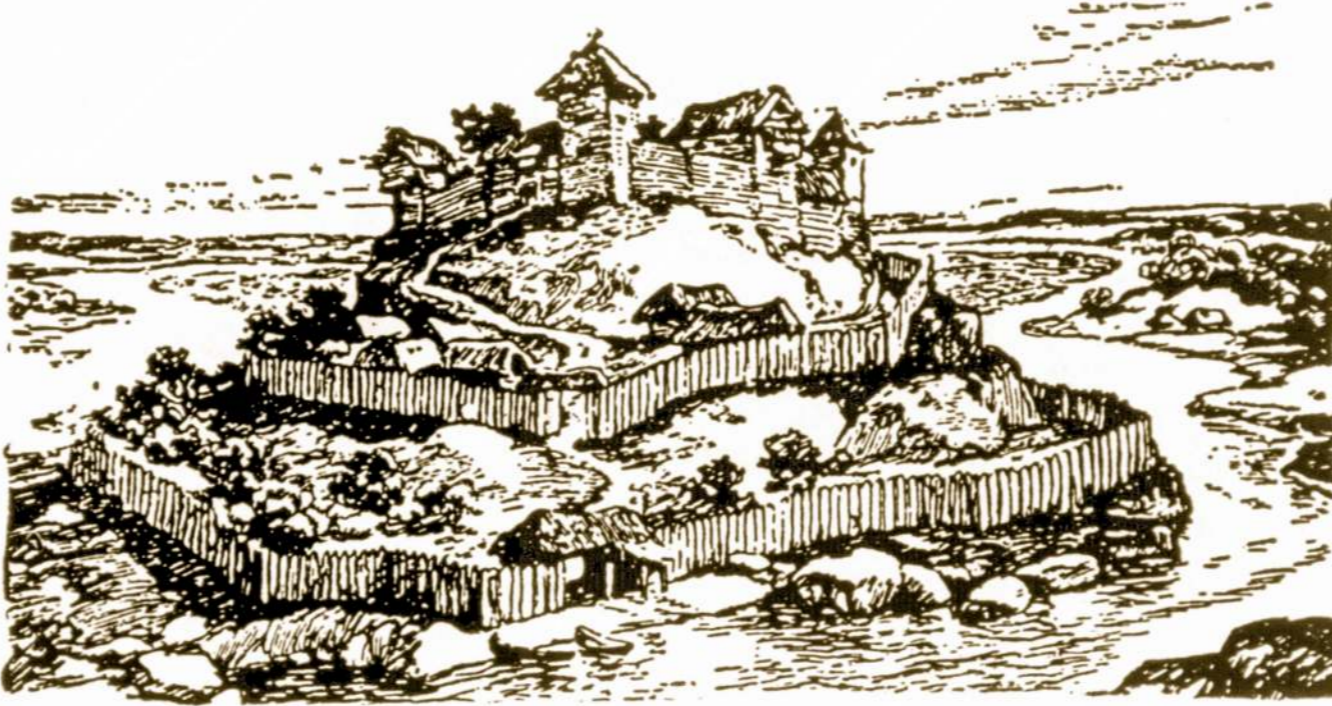
Liškiavos laukuose yra didelis akmuo. Senų senovėje, labai seniai, kaip seni žmonės kalba, laumė nešė tą akmenį ir norėjo Namuną užprūdyti ligi dvyliktos valandos. Tik kai gaidys užgiedojo, tai jai prijuostės raikštis nutrūko. Išmetė akmenį ant tos vietos ir iki šiol jis ten pasiliko.

Ričelių k., Liškiavos v. Užr. T. Subačiūtė, 1929. LTA 374e(2612).

Pagonių Supiltas Kalnas

Zemaičių Kalvarijos miestelyje prie Varduvos upės yra status ir aukštas kalnas, kurį žmonės dabar vadina Šv. Jono kalnu. Sako, tą kalną senovėje supylė pagonys. Pagonių vadas įsakęs visiems žmonėms, kad kiekvienas iš jų, senas ar jaunas, didis ar mažas, vyras ar moteris, raitas, važiuotas ar pėsčias, kuris vyks pro tą vietą, turi tam tikrą saiką žemių iš toliau atnešti ir pilti. Taip per kiek laiko ir buvęs supiltas tas kalnas. Paskui ant jo pagonys degindavę aukas. Pagonims išnykus, tame kalne buvę įtaisytos kapinės.

L. Budrys, 75 m. a., Žem. Kalvarija. Užr. A. Brazdeikis, 1928. XII. 21. LTA 1167(14).

Senovės Lietuvos pilsis iš devinto-dešimto šimtmečio

BALTIC BAKERY

Chicago, Illinois
4627 SOUTH HERMITAGE AVE Tel. LA 3-1510

Chicago, Illinois
2616 WEST 69th STREET Tel. 737-6784
Savininkas JUOZAS ANKUS

EUDEIKIS

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID

Laidotuvių Direktorai

TRYNS MODERNISKOS KOPLYČIOS

4330 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonas — YArds 7-1741-2

Nuo
1914 Metų

Midland Savings aptar naują taupymo ir namų paskolų reikalais visas mūsų apylinkes. Dėkojame Jums už mums parodytą pasitikėjimą.

Mes norėtum būti Jums naudingi ir teityje

Sąskaitos apdraustos iki \$40,000.00

FRANK ZOGAS
President

MIDLAND SAVINGS

& LOAN ASSOCIATION
4040 Archer Avenue
Chicago, Illinois 60632
Phone 254-4470

Ir 8929 So. Harlem Ave.,
Bridgeview, Illinois 60455
Phone 598-9400

2657 W. 69th St. Chgo., Ill. 60629 • Phone 925-7400

5 1/2%

pakl quarterly
4 Year Savings
Certificates
Minimum \$5,000

7 1/2%

All accounts compounded daily —
Passbook Savings

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

PETRAS BIELIŪNAS

4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAIayette 3-3572

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

STEPONAS C. LACK IR SŪNŪS
(LACKAWICZ)

2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1219
2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-8872
11028 SOUTHWEST HIGHWAY, Paloe Hills, ILL 974-4410

PHILLIPS - LABANAUSKAS

3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

JURGIS F. RUDMIN

3318 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138, 1139

VASAITIS - BUTKUS

1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003
TURIME KOPLYČIAS VISOSE MIESTO DALYSE

PASSBOOK SAVINGS...
the best way to save regularly!

5 1/2%

PAID AND COMPOUNDED QUARTERLY

OUR SAVINGS CERTIFICATES **8%**

EARN UP TO

see us for
HOME financing.

AT OUR LOW RATES
WITH REPAYMENT TO FIT YOUR INCOME

Mutual Federal Savings and Loan

2212 WEST CERMAK ROAD CHICAGO, ILLINOIS 60608
PETER KAZANAUSKAS, President Phone: Virginia 7-7747

OURS: Mon. Tue. Fri. 9-4 Thur. 9-8 Sat. 9-1

SERVING CHICAGO AND SUBURBS SINCE 1905